

Sådan går I og har det i kølvandet på lov 409

Af: Mikkel Nordvig

Det forgangne årti har været turbulent for den danske lærerstand. Reformen, lockout og lovindgreb har hørt til tidens uorden for professionen, og deres betydning lader sig svært overdrive. Bogen her er en kærkommen beretning om lærerlivet.

Fakta

Titel

Lærere mellem engagement og afmagt

Forfatter

Pia Rose Böwadt, Rikke Pedersen og Nana Vaaben

Pris

140

Sider

138

Serie

Forskning til skolen

Forlag

Unge Pædagoger

Forskerne Pia Rose Böwadt, Rikke Pedersen, og Nana Vaaben har siden 2016 udarbejdet fire rapporter om folkeskolen efter lockouten, reformerne og lov 409. Rapporterne undersøger forskellige aspekter af lærerprofessionen efter lockout, reformer og lov 409, herunder lærerflugt og lærerstuderendes antagelser om deres kommende branche og deres egen mulighed for at skabe sig en tilværelse der.

Fokus er på kvalitative målinger og åbne spørgsmål – ikke meget hvem, hvad, hvor, men en ordentlig portion hvorfor? De fire rapporters resultater udfoldes i "Lærere mellem engagement og afmagt", og jeg kan lige så godt sige med det samme, at det er en afsindigt interessant bog, som bør opnå bestsellerstatus. Det er der en række grunde til, og jeg vil begynde med en lavpraktisk én, som samtidig er meget relevant, jævnfør et centralt emne i bogen og en varm kartoffel i skolesammenhæng: tid. Bogen er et kondensat af fire videnskabelige rapporter, men den er let tilgængelig og ret kort, så selv i en hverdag, hvor man måske sukker efter tid til læsning, vil de fleste kunne finde plads til at komme igennem de godt 110 siders tekst.

Gør man det, vil man nok først og fremmest opleve genkendelse. Det er også muligt, at man vil genopleve vrede og andre sindsstemninger, man var marineret i, da omkalfatringen af lærerprofessionen og folkeskolen foregik. Og man vil få dokumenteret, at dersom man under og efter forløbene havde en oplevelse af at skulle gå voldsomt på kompromis med sine professionelle og menneskelige idealer, at man som fagperson var udsat for en i samfundet bredt forankret hetz, og at den folkeskole, de drastiske tiltag har skabt, er ringere end den, vi havde før – så er man ikke alene.

Nogle gange kan man være fristet til at skippe de indledende øvelser som forord og metodebeskrivelse, men i dette tilfælde vil jeg opfordre til at tage det hele med, da disse kapitler giver en god forforståelse til læsningen og en solid validering af de informationer, analyser og tolkninger, man møder senere i bogen. Især kan jeg godt lide beskrivelsen af, hvordan de tre forskeres kronik i Politiken om læreres begrundelser for at forlade folkeskolen møder kritik fra Michael Ziegler, der vil vide, hvorfor man ikke havde spurgt alle de glade lærere – alle dem, der blev i folkeskolen - og hvordan denne kritik ansporer forskerholdet til at arbejde videre med problemstillingen.

At gå sobert ind på det kritiske spørgsmåls præmis og søge at besvare det gennem videre forskning er ikke alene vejen til en klogere verden, det var også en rød tråd gennem min læsning af bogen: Adskillige steder oplevede jeg at tænke, at hvis de kom frem til dette og hint, hvorfor skrev de så ikke sådan og sådan? Hvis I konstaterer det og det, hvorfor følges der så ikke op med ...? Og hver gang bragte min fortsatte læsning mig hen til den opfølgning eller afklaring, jeg savnede.

I det hele taget er "Lærere mellem engagement og afmagt" et meget helstøbt værk. Undervejs debatterede jeg med mig selv, om der ikke var en vis redundans i udsagnetenes antal og indhold, men jeg er landet på, at der naturligvis er overlap mellem de forskellige citater, men at de faktisk er nænsomt valgt til at belyse lidt forskellige vinkler og aspekter, og at det samlede billede fremstår stærkt og insisterende (frem for overlæsset) på grund af de mange uddrag af læreres og studerendes besvarelser.

Der er mange bekymrende forhold at hæfte sig ved, herunder hvordan fremtiden tegner for en institution, hvis kernemedarbejdere oplever så stor frustration og fremmedgørelse, at de bruger metaforer som "dødssejler" om den, og om inklusionen nogensinde vil blive et samlet gode for eleverne og et felt, lærerne kan manøvrere forsvarligt i (i skrivende stund har Pernille Rosenkrantz-Theil netop udtalt, at hun ikke vil reformere området, men "forbedre inklusionen bid for bid" ...) – men de klammeste håndflader får jeg alligevel ved at læse, at mange lærerstuderende forventer, at deres engagement, tilpasningsdygtighed og manglende erfaringer med præ-reform-folkeskolen vil sikre deres trivsel i deres kommende erhverv. Når det sammenholdes med antallet af nybagte lærere, der forlader jobbet efter kort tid, aner man konturerne af kommende problemer.

I tråd med tidsånden betragtes ens relative succes som et rent personligt anliggende – men de studerendes motivation ligger i præcis de samme ting - arbejdet med børn, gøre en forskel, gode kolleger - som de uddannede læreres. Folk, der søger mod lærerfaget, brænder for det samme nu som for 10, 20, 50 år siden, og

det er oplevelsen af fallit, truende eller realiseret, der får folk til at fortrække og giver stress og frustration for dem, der bliver. Med al respekt for ungdommelig gåpåmod, så er det en stor opgave for et solidt fællesskab at lave skole. For et individ er det en ekstrem byrde.

Jeg ville gerne gå langt mere i dybden, for der er utrolig meget at sige, men formatet tillader det ikke. Bogen ender på en forsigtigt optimistisk note, for ændringer er sket og sker fortsat rundt omkring. Mennesker er smidige, og når "systemet" har talt, begynder man at indrette sig, så livet kan gå videre på bedste beskub – desværre er afsnitoverskriften "Kollektiv skam og individuelle løsninger" meget sigende, og om genopbygningen bliver noget, vi kan være tjent med på sigt, det blafrer i vinden.

Sidste ord på falderebet er, at jeg vil opfordre til, at "Lærere mellem engagement og afmagt" sendes til tops på bestsellerlisterne. Køb den og læs den. Køb den og forær den til lokalpolitikere. Send den til samtlige medlemmer af Folketinget og alle embedsmænd sammesteds. Ledere på ethvert niveau i skoleverdenen bør se denne bog som pligtlæsning. Det samlede pressekorps bør også nærlæse disse personlige vidnesbyrd. De bør dernæst beherske deres instinktive trang til atter at anklage en hel profession for dovenskab og klynk og indse, at denne bog beskriver en masse mennesker, som gør, hvad de kan, for at hjælpe vores børn og unge godt på vej i livet og hænger i med neglene for at få lov til det. Måske kunne de endda få lyst til at minde læsere, lyttere og seere om, at lærernes evigt omdiskuterede arbejdstid går til 1.000 ting, herunder at forberede og udføre ordentlig undervisning, sætte plastre på skrabede knæ, snakke med børn, der har det svært, lære børn at kende og hjælpe dem op, når de falder.

Forsker: Lærerarbejdstid skaber misforståelser

Verdens bedste job, som mange lærere ikke holder til

Forsker: Lærerne forsøger at løse strukturelle problemer alene

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk